

CAMILLE MAUCLAIR

ΣΟΥΜΑΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΣΠΥΡΟΥ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ,,
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΟΥΜΑΝ

I

Ὁ Ρόμπερτ Σούμαν γεννήθηκε στὸ Τσβίκου (Σαξονία), τὶς 8 Ἰουνίου τοῦ 1810. Ὁ πατέρας του, γιὸς ἑνὸς πάστορα διαμαρτυρομένου, εἶχε μεγάλη κλίση γιὰ τὰ γράμματα, ὅμως ἀναγκάστηκε νὰ γίνῃ ὑπάλληλος, ὕστερα προϊστάμενος βιβλιοπωλείου στὸ Ζάιτς, ἔμπορος, καὶ τέλος Ἰδρυτῆς, τὸ 1808, μαζί μὲ τὸν ἀδελφὸ του, ἑνὸς βιβλιοπωλείου στὸ Τσβίκου, κι ἐκδότης κλασσικῶν ἔργων καὶ μεταφράσεων τοῦ Γουόλτερ Σκότ καὶ τοῦ Μπάϋρον. Τὸ 1795 παντρεύτηκε τὴ Δδα Σνάμπελ, κόρη ἑνὸς γιατροῦ ἀπ' τὸ Ζάιτς.

Ὁ Ρόμπερτ, τὸ νεώτερο ἀπὸ τὰ ἐπτὰ ἀδέρφια, ἦταν ἕνας κοινὸς μαθητῆς. Ὁ ὀργανίστας Κούντς, τῆς ἐκκλησιᾶς Νότρ—Ντάμ, τοῦ δίδαξε τὰ στοιχεῖα τῆς μουσικῆς. Ἐνα κοντσέρτο, ποῦ ἴδωκε ὁ Μόσελες τὸ 1819 στὸ Κάρλσμπαντ, ἔκαμε τόση ἐντύπωση στὸ Ρόμπερτ, ὥστε ἀφοσιώθηκε στὴ συστηματικὴ μελέτῃ τοῦ πιάνου. Ἀμέσως σύνθεσε μικρὲς φαντασίες, ποῦ δὲ γράφτηκαν ποτέ, ὅπως οἱ **Χαρὲς μιᾶς ἡμέρας τοῦ μαθητῆ**, ἔπαιξε Μότσαρτ, Χάυντν, Χούμμελ, Μπετόβεν, διηύθυνε μιὰ μικρὴ παιδικὴ ὀρχήστρα, καὶ μάλιστα ἐτέλεσε μ' αὐτὴ ἕναν **Ψαλμὸ 150**, ποῦ σύνθεσε ὁ ἴδιος γιὰ χορωδία κι ὀρχήστρα. Τότε ὁ πατέρας του σκέφτηκε νὰ τὸν ἐμπιστευτεῖ στὸ Βέμπερ ποῦ ἦταν ἀρχιμουσικὸς στὴ Δρέσδη, καὶ ποῦ ὑποσχέθηκε νὰ τὸν ἀναλάβει· ὅμως δὲν ξέρουμε γιὰ ποιὸ λόγο ματαιώθηκε αὐτὸ τὸ σχέδιο.

Ὁ Ρόμπερτ ἔμεινε κοντὰ στοὺς γονεῖς του, διαβάζοντας μὲ ζῆλο τοὺς ποιητῆς καὶ ἰδίως τὸ Μπάϋρον. Ἐγραψε τρία δράματα καὶ δυὸ ρομάντσα σὲ ρομαντικὸ ὕφος (ἄγνωστο τί ἔγιναν) καὶ καλλιέργησε τὸ πνεῦμα του τόσο φιλολογικὰ ὅσο καὶ μουσικὰ. Κυρίως τοῦ ἔκαμαν βαθεῖα ἐντύπωση τὰ βιβλία τοῦ Ζάν—Πῶλ Ρίχτερ, τὸν θαύμαζε πάντα σὰ μιὰ μεγαλοφυΐα ἴσης ἀξίας μὲ τὸ Σαίξπηρ καὶ τὸ Μπετόβεν. Ὁ πατέρας του πέθανε τὸ 1826, ἀφίνοντάς τον στὴ φροντίδα τῆς μητέρας του καὶ τοῦ κηδεμόνα του, ἑνὸς ἐμπόρου ἀπὸ τὸ Τσβίκου, ποῦ τὸν ἔλεγεαν Ροῦντελ. Ἀπὸ τότε φανερώθηκε ἡ ποιητικὴ του ἰδιοσυγκρασία κι ἡ γιομάτῃ πάθος εὐαισθησία του. Ἐρωτεύτηκε μὲ δυὸ νεαρὲς καπέλλες, τὴ Νάννου καὶ τὴ Λίντνυ, καὶ τὰ γράμματά του, τὸ 1827, μᾶς δείχνουν τὴν πῶδ συγκινητικὴ κι ἀπλοϊκὴ ρομαντικὴ θέρμη του. Ἡ γυναῖκα τοῦ καθηγητῆ Κάρους, ἀπ' τὸ Κόλνιτς, τοῦ τραγοῦδῃσε τὰ Λίηντερ τοῦ Σοῦμπερτ. Μὰ ἡ καλλι-

τεχνική κλίση του νεαρού Ρόμπερτ άνησύχησε και τόν κηδεμόνα του και τή μητέρα του, πού ή έπιθυμία της νά έξασφαλίσει τήν ύλική ζωή τοϋ γιου της έπνιγε κάθε της τρυφερή γι αυτόν διάθεση. "Αρχισαν λοιπόν τότε οί νουθεσίες κι οί έπιπλήξεις, πού σκοτείνιασαν τó πνεϋμα του νεαροϋ Σούμαν και τόν έρριξαν σέ μιá σιωπηλή ύποχονδρία. Σάν τέλειωσε τις σπουδές του έπρεπε νά διαλέξει τó στάδιο πού θ' άκολουθοϋσε. Πνίγοντας λοιπόν τά συγκεχυμένα άκόμη δνειρά του, έγγράφηκε, χωρίς δρεξη, στό Πανεπιστήμιο τής Λειψίας στά νομικά, τó Μάρτιο τοϋ 1828.

Ό Σούμαν πέρασε εκεί τις έξετάσεις του, ξαναγύρισε στό Τοβίκαου, και, προτοϋ νά έγκατασταθει όριστικά στή Λειψία, πήγε στό Μόναχο και στό Μπάϋροϋτ, μαζί μέ τó φίλο του Ρόζεν. Στό Μπάϋροϋτ, πέθανε ό Ζάν—Πάλ Ρίχτερ τó 1825, άφίνοντας πολύτιμα ένθύμια, πού μάζεψαν οί νεαροί θαυμαστές του. Στό Μόναχο πέρασαν μερικές ώρες άξέχαστες μέ τόν Έρρίκο Χάϊνε, και στό "Αουγκομπουργκ ό όρμητικός Σούμαν έρωτεύτηκε παροδικά τή Δδα Κλάρα ντέ Κούρρερ. Γυρίζοντας στή Λειψία βαρέθηκε. Μελετώντας πάντα τά νομικά του, όπως τó ειχε ύποσχεθει στή μητέρα του, άφοσιώθηκε στή μουσική, άκολούθησε τις παραδόσεις φιλοσοφίας τοϋ Κρύγκ, μύηθηκε στόν Κάντ, στό Χέγκελ, στό Σέλλινγκ και στό Φίχτε, έγραψε στίχους, έμαθε ξιφομαχία, όνειροπόλησε μέσα στήν κάμαρά του, όπου τά πορτραίτα τοϋ Ζάν—Πάλ και τοϋ Ναπολέοντα γειτόνευαν μ' αυτό τοϋ πατέρα του, και, κοντολογίς, σιάθηκε ό τέλειος τύπος τοϋ ρομαντικοϋ ποιητή, μέ μιá μεγάλη καθαρότητα ψυχής και ήθους, και μιá βαθειά αισθηματική θλίψη. Έγραφε ύπέροχες έπιστολές, λάτρευε τή φύση, νοσταλγοϋσε τó Τοβίκαου, κι ένθουσιαζόταν παράφορα μέ τούς φιλοσόφους και μέ τó Σοϋμπερτ, μέχρι τοϋ σημείου νά χύνει θερμά δάκρυα, βρίσκοντας έτσι ένα είδος άνακούφισης ή έρεθισμού, πού μοιαζε σάν αυτό πού όνομάζουμε σήμερα νευρασθένεια τών καλλιτεχνών, δηλαδή τó άπροσδιόριστο εκείνο όριο, όπου ή όξύτες τής ευαισθησίας, κι ό αύθορητισμός τής συγκίνησης, όντας πάντα φυσιολογικές και ξένες πρós κάθε προσποιητή έξαψη, μποροϋν νά πάρουν μιá επικίνδυνη μορφή γιά τó σύνολο τών όργανικών λειτουργιών. Πάντως ό Σούμαν άπόφευγε κάθε άταξία, ζοϋσε ύγιεινά, πρόσεχε τή φυσιολογική του ίσορροπία, κι ειχε κληρονομήσει από τόν πατέρα του μιá γερή κράση.

Σάν ήρθε ό καθηγητής Κάρους στή Λειψία, ό Σούμαν έκαμε στό σπίτι του μιá συνάντηση πού ήταν γραφτό ν' αλλάξει όλη του τήν ύπαρξη. Ή συνάντησή του αύτή ήταν μέ τόν πιανίστα Φρέντερικ Βίηκ και τήν κόρη του Κλάρα, πού, σ' ήλικία έξη χρονών, τραγουδοϋσε, έπαιζε βιολι κι ειχε από τότε άποκαλύψει, σέ μιá σειρά κοντσέρτων της, ένα έξαιρετικό ταλέντο πιανίστας. Ένθουσιασμένος τότε ό Σούμαν, γύρεψε από τó Βίηκ νά τόν πάρει μαθητή του. Και τότε κοντά σ' αυτόν τόν άξιόλογο καλλιτέχνη, ξαναζωντάνεψε ή θερμή του λατρεία γιά τή μουσική. Σύνθεσε

ένα κουαρτέττο σέ μι έλασσον και πολωνέζες α κάτρ μαιν, πού δέν τίς ξέρουμε. Μυήθηκε στο πνεύμα του Ι.—Σ. Μπάχ, πού άφησε στο μεταγενέστερο έργο του Σούμαν βαθύτατα ίχνη, και του χάρισε τά γερά θεμέλια του ύφους του. Την ίδια εποχή πέθανε ο Σούμπερτ.

"Όμως ο Σούμαν είχε αποφασίσει νά πάει στο Χάϊντελμπεργκ, και ν' άφίσει τη Λειψία, πού τόσο την απέχθανόταν. Καί, μιá κι είχε πάρει αυτή του την απόφαση πριν φτάσουν στη Λειψία ο Κάρουσ κι ο Βίχη, βρέθηκε αναγκασμένος ν' αποχωριστεί αυτούς τους δυο καινούριους του φίλους. Πήγε διαδοχικά στη Φρανκφούρτη, στο Κόμπλεντς, στη Μαγεντία, κι εγκαταστάθηκε στο Χάϊντελμπεργκ. Έκει βρήκε ένα ρομαντικό περιβάλλον κατάλληλο νά πλαισιώσει τη φαντασία του. Συνδέθηκε με τó νομογράφο Τιμπώ, πού ήταν μεγάλος φιλόμουσος, κι έξακολούθησε τίς νομικές του σπουδές. «Άρχίζω νά έκτιμώ τη νομολογία στην πραγματική της άξία. και νά νιώθω τίς μεγάλες ύπηρεσίες πού μπορεί νά προσφέρει στην ανθρωπότητα», έγραφε στη μητέρα του, τó 1829, με μιá κωμική μισοειλικρίνεια. Οι έπιστολές πού γράφει εκείνη την εποχή είναι πολύ πνευματώδεις, συναρπαστικές, ευθυμες και γιομάτες καλωσύνη. Σ' αυτές σημειώνει σχέδια από τó ταξίδι του, περιγραφές τοπίων, ήθικους συλλογισμούς, ανακατεύοντας μέσα σ' όλα αυτά και παρακάλια στον κηδεμόνα του γιά νά του στείλει χρήματα. Παρασυρμένος από τó θεότερρολο κέφι του, εκείνη την εποχή, αποφασίζει νά ταξιδέψει στην Ίταλία· γι αυτό γράφει στη μητέρα του και στο Ρούντελ—γιά νά πετύχει άπ' αυτούς τά χρήματα πού του χρειάζονται γιά τó ταξίδι του—την πιό άστεία αίτηση πού μπορεί νά γραφεί γιά τέτοιο σκοπό. "Έτσι κατάφερε αυτό πού έπιζητούσε· έφυγε μόνος, κι έπισκέφτηκε τη βόρεια Ίταλία. Έκει όμως του λειψαν πρώιμα τά λεφτά, κι άφου περιπλανήθηκε στη Μπρέστσια, στη Βενετία και στο Μιλάνο, ξαναπέρασε από την Έλβετία, Λίνταου, "Αουγκσμπουργκ, όπου ξαναείδε την οικογένεια Κούρρερ, και ξαναγύρισε με μεγάλη του χαρά στο Χάϊντελμπεργκ, κουρασμένος και κάπως άπογοητευμένος. "Απ' τó ταξίδι του όμως αυτό κράτησε μιá ένθουσιώδη θύμηση άπ' την Ίταλική μουσική του Ροσσίνι, και προπάντων της περίφημης τραγουδίστρας Πάστα.

Στο Χάϊντελμπεργκ, ο Σούμαν ξανάρχισε τη μελέτη του δικαίου «Δέν παίζω πιá παρά πολύ σπάνια και πολύ άσχημα πιάνο, γράφει στη μάνα του. Τó μεγάλο πνεύμα του ήχου έσβυσε σιγά-σιγά τη δάδα του. "Όση μουσική έκαμα ώς τώρα μου φαίνεται σαν ένα ώραιο όνειρο, και μόλις μπορώ νά φανταστώ ότι ύπηρεξε κάποτε αυτό τ' ώραιο όνειρο.

"Όμως πιστέψτε με καλά, αν ποτέ μπορέσω νά κάμω κάτι καλό έδώ κάτω θά τó κάμω στη μουσική. Είμαι σίγουρος, χωρίς νά παινεύομαι, ότι έχω μιá δημιουργική δύναμη.» Αύτη είναι ή άποφασιστική κραυγή της ψυχής του. Παρ' όλα αυτά δέν έπαψε νά μελετά τους Πανδέκτες, νά μα-

θαίνει γαλλικά και να περιορίζεται σ' ένα μόνο φαγητό την ημέρα, για να μπορεί να πληρώνει τα μαθήματα και το νοίκι του πιάνου του.

Η άλληλογραφία του, που είναι ένα σίγουρο και λεπτομερές ντοκουμέντο, δείχνει πιστά τον περήφανο και τρυφερό χαρακτήρα του συνθέτη, που περιφρονεί το χρήμα, μα που φροντίζει κάπως για την κομψή του εμφάνιση. Μελετά το πιάνο του ως επτά ώρες την ημέρα, παρά τις διαβεβαιώσεις που δίνει στη μητέρα του, κι η φήμη του δλο κι άπλώνεται.

Έπαιξε μπροστά στη μεγάλη δούκισσα του Μπάντεν τις *Variations* του Μόσελες και σ' ένα κοντσέρτο της Φιλαρμονικής Έταιρίας, κι είχε μεγάλη επιτυχία. Τόν άποκαλούσαν «ο ευνούμενος του Χάϊντελμπεργκ». Την εποχή εκείνη σύνθεσε μερικά κομμάτια, *Πεταλούδες, Βαριασιόν πάνω στ' όνομα Abegg*. Το Πάσχα του 1830, πήρε τη συγκατάθεση της μητέρας του να μην πάει στο Τσβίκαου για να περάσει τις διακοπές του, κι έμεινε στο Χάϊντελμπεργκ. Η κρίσιμη γι αυτόν στιγμή πλησίαζε, και την έπιτάχυνε ένα κοντσέρτο που δωσε ο Παγκανίνι στη Φραγκούρτη. Ο Σούμαν πήρε την απόφαση, ύστερα από ώριμη σκέψη, να όμολογήσει στη μητέρα του ότι θ' άφοσιωνόταν όριστικά πιά στη μουσική, κι όχι στα νομικά. Της τό γραψε λοιπόν, τις 30 'Ιουλίου 1830, για να την ικετίσει να ζητήσει τη γνώμη του ίδιου του Βίηκ για την ένδεχόμενη μουσική καριέρα του. Η Κυρία Σούμαν άναστατώθηκε άπ' αυτό το γράμμα του γιου της, φοβούμενη τη φτώχεια μιás άβέβαιης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας. Υποχώρησε όμως και συμβουλευτήκε το Βίηκ, κι αυτός της άποκρίθηκε ότι ήταν πρόθυμος να πάρει το Σούμαν κοντά του, κι ύστερα από έξι μήνες θά της έλεγε όριστικά τη γνώμη του. Κατενθουσιασμένος τότε ο Σούμαν, ξαναγύρισε στη Λειψία, γιομάτος έλπίδες τώρα, κι άνακουφισμένος από την άβάσταχτη άγωνία που τον τυρανούσε.

Όμως στη Λειψία, ή φτώχεια, που τόσο τη φοβόταν ή μητέρα του, δέν άργησε να τον γονατίσει. Το τέλος του 1830 ήταν γι αυτόν μιá άγρια δοκιμασία, που δέν ήμέρεψε καθόλου στις άρχές του 1831. Ήταν γιομάτος χρέη, και δέν έτρωγε παρά μόνο πατάτες. Αυτή ή άναγκαστική δίαιτα τον έκαμε άναιμικό, και λίγο έλλειψε ν' άρωστήσει από χολέρα. Εότυχώς τον Άπρίλη, ο κηδεμόνας του Ρούντελ ξεπλήρωσε τά χρέη του κι έτσι ο Σούμαν σώθηκε. Για καιρό άμφιταλαντευόταν ως που ν' άποφασίσει ποιό δρόμο θά πρεπε ν' άκολουθήσει, πότε άφίνοντας τη σύνθεση κι έπιδινόμενος στο πιάνο άποκλειστικά, και πότε διαρωτούμενος άν θά γινόταν βιρτουόζος, διευθυντής όρχήστρας, καθηγητής ή συνθέτης.

Τότε του ήρθε ή παράξενη ιδέα να δέσει το τρίτο δάχτυλο του άριστερου του χεριού, για να νικήσει χωρίς τη βοήθεια του τις πιανιστικές δυσκολίες. Η όλθθρια αυτή ιδέα είχε γι άποτέλεσμα την όριστική παράλυση του δάχτυλου αυτού και το άγιάτρευτο πιάσιμο όλόκληρου του χεριού του, το φθινόπωρο του 1831. Άπό τότε ο Σούμαν ρίχτηκε στη

σπουδή της αρμονίας και του κοντραπούντου, έχοντας για καθηγητή του τὸ Χένρι Ντόρν. Στὴ σπουδὴ του αὐτὴ ἀφοσιώθηκε μ' ἐξαιρετικὴ ἐπιμέλεια· μὰ καὶ μὲ μιὰ τέτοια ἀνυπομονησία τῆς φαντασίας του, ὥστε ἡ ἀνυπομονησία αὐτὴ στάθηκε ἀργότερα ἢ αἰτία τῶν τεχνικῶν ἀτελειῶν μὰ καὶ τῶν μεγαλοφυῶν εὐρημάτων τῆς ἰδιοφυίας του.

Ἡ Λειψία τότε ἦταν ἓνα μεγάλο μουσικὸ κέντρο μὲ τὴν «*Thomaschule*» της, μὲ τὰ κοντσέρτα της, καὶ τὶς ἐταιρίες τῶν ὀργανοπαιχτῶν καὶ μουσικῆς δωματίου ποὺ ἰδρύθηκαν ἐκεῖ. Ὁ Ζούμαν λοιπὸν ζοῦσε τῶρα στὴν πόλη αὐτὴ τέλεια εὐτυχισμένος, καὶ παρηγορήθηκε γιὰ τὸ σταμάτημα τῆς καριέρας του σὰ βιρτουόζου, ἀπὸ τὶς προόδους του σὰ συνθέτη, ἀπὸ τὴν ἐπιδοκιμασία τοῦ Χούμμελ καὶ τοῦ Βίηκ κι ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία τῶν *Papillons* του, ποὺ ἐρμήνευε τόσο ὑπέροχα ἢ κόρη τοῦ καθηγητοῦ του Κλάρα Βίηκ. Πραγματικά ὁ νεαρὸς Ρόμπερτ εἶχε τὴ χαρὰ νὰ ἰδεῖ τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τῶν δεκατριῶν χρόνων, νὰ ρχεται στὸ Τοβίκαου γιὰ νὰ παίξει τὴ μουσικὴ του σ' ἓνα κοντσέρτο, ὅπου ἐκτέλεσαν, χωρὶς ἐπιτυχία, ἓνα μέρος ἀπὸ μιὰ συμφωνία του σὲ σόλ, ποὺ ἀποτόλμησε νὰ γράψει καὶ ποὺ δὲν ἐκδόθηκε ποτέ. Τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1833, ξαναεγκαταστάθηκε στὴ Λειψία ὕστερα ἀπὸ ἓνα ξεχειμῶνισμα κοντὰ στὴν μητέρα του. Εἶχε τότε κάποια μικρὴ οικονομικὴ εὐχέρεια καὶ μπορούσε νὰ ἐλπίζει πὼς τελειώσαν πιά γι' αὐτὸν οἱ ἀναποδιές τῆς τύχης ποὺ τὸν παίδεψαν στὰ νεανικά του χρόνια. Τὴν ἴδια ὅμως ἐποχῇ, πέθαναν ὁ ἀδερφός του κι ἡ νύφη του, κι' ὁ θάνατος αὐτὸς στάθηκε αἰτία νὰ νιώσει μιὰ τόσο ζωερὴ θλίψη, ὥστε νὰ πάθει μιὰ κρίση παραληρήματος, τὶς 17 Ὀκτωβρίου, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὁποία τὸν κυριέψε μιὰ μαῦρη μελαγχολία. Ἡ ἡμερομηνία αὐτὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ σημαντικὴ στὴ γενικὴ του ψυχολογία. Τότε ἐκδηλώθηκαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς παθολογικῆς νευρασθενείας του, ποὺ ἦσαν: ἀνέβασμα τοῦ αἵματος στὸ κεφάλι του, δύσπνοιες, νευρικὴ κατάπτωση καὶ φόβος πὼς θὰ πέθαινε πάνω στὸν ὕπνὸ του. Τὸ κακὸ αὐτὸ δὲν ἦταν πιά συνέπεια ὑπερευαισθησίας, ἀλλὰ μιὰ φυσιολογικὴ ἀρρώστεια, ποὺ δηλητηρίαζε σιγὰ-σιγὰ κι' ὀδίακοπα ἀπὸ τότε ὅλη του τὴ ζωῇ, μὲ μερικὲς περιόδους ψευτοκαλυτεροσύνης, ποὺ ὀφείλονταν στὴν ἐγκράτεια καὶ στὸν τρόπον τῆς ἰδιωτικῆς του ζωῆς.

Τὸ Δεκέμβρη ὁ Σούμαν ἔγινε στενὸς φίλος τοῦ πιανίστα Λουδοβίκου Σοδνκε, καὶ τὸ Γεννάρη τοῦ 1834, συνδέθηκε μὲ τὴν πιανίστα Ἐρριέττα Φόιγτ μὲ δεσμοὺς ἀγνῆς καὶ ἐνθουσιώδους ἀγάπης, ποὺ κόπηκαν ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς τόσο καλλιτεχνικὰ προικισμένης αὐτῆς γυναίκας, τὸ 1839. Ὁ Γιάνσεν μᾶς δίνει τὸ πορτραῖτο τοῦ Σούμαν ὅπως ἦταν τὴν ἐποχῇ ἐκείνη: «Ἐἶχε μιὰ πολὺ εὐχάριστη φυσιογνωμία κι ὄφθονα, ὠραῖα μαῦρα μαλλιά τοῦ σκέπαζαν τὸ κεφάλι. Ἦταν ἐντελῶς ξυρισμένος καὶ τὰ χεῖλια του εἶχαν τέτοιο σχῆμα, ὥστε εἶδιν τὴν ἐντύπωση ὅτι ἐτοιμάζονταν πάντα νὰ σιγοσφύριζον. Τὰ μάτια του, ἂν καὶ ἦσαν ἀρκετὰ μι-

κρά, λαμποκοπούσαν από ένεργητικότητα, είχαν ένα ώραϊο γαλανό χρῶμα κι ἦσαν πάντα βυθισμένα σὲ κάποιον δνειρο. Τὸ σῶμα του κρατιόταν ὀλόϊσιο. Ἦταν αιωπηλὸς καὶ σάν ἀφηρημένος καὶ κάποτε φερνόταν ἀπότομα.»

Τὸ 1833 ὁ Σούμαν ἀποφάσισε νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς ἐνθουσιῶδεις νέους, ποὺ τὸν περιτριγύριζαν στὴ Λειψία, καὶ νὰ ἱδρύσῃ ἕνα μουσικὸ περιοδικό, γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὸ ἐπίσης μουσικὸ περιοδικὸ τοῦ συνθέτη Φίνκ, *Allgemeine musikalische Zeitung*, ὅπου, δυὸ χρόνια πρὶν, εἶχε δημοσιέψῃ ἕνα ἄρθρο γιὰ ἕνα ἔργο τοῦ Σοπέν. Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ τοῦ Φίνκ ἐξεθεάζε ὑπερβολικὰ τοὺς Ἰταλοὺς μουσικοὺς καὶ παραμελοῦσε τὴ γερμανικὴ μουσικὴ. Ὁ Σούμαν λοιπὸν ἀποφάσισε νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Μπάχ, τοῦ Βέμπερ, τοῦ Σοῦμπερτ, τοῦ Σοπέν καὶ τοῦ Μέντελσον, καὶ τὶς 3 Ἀπριλίου 1834 ἐκδόθηκε τὸ πρῶτο φύλλο τοῦ περιοδικοῦ του «*Neue Zeitschrift Für Musik*», μ' ἕνα ξεκάθαρο πρόγραμμα καὶ μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Βίηκ, τοῦ Σούνκε, τοῦ Ἰούλιου Κνὸρ, ποὺ ἔγραφαν μὲ εἰκονικὰ ψευδῶνυμα· ὁ Σούμαν ὑπόγραφε **Εὐσέβειος ἡ Φλορεστάν**, ὁ Βίηκ **Μαίτρ Ράρο**, ἡ Κλάρα **Τσέλια ἡ Κιάρρα**, ὁ Σούνκε **Ἰωνάθαν**, ὁ Μέντελσον **Φέλιξ Μέριτις**, κ.τ.λ. Τὴν ἴδια ἐποχὴ ὁ Σούμαν ἱδρυσε τὴν παράξενη ἐταιρία τῶν *Davidsbündler* (ὄπαδοὶ τοῦ Δαβίδ, ὅπου ἀνέγραφε γιὰ μέλη, ἀνθρώπους σάν τὸ Σοπέν καὶ τὸ Μπερλιόζ, καὶ γενικὰ ὅποιον τοῦ ἄρεσε. Οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Δαβίδ, ἦσαν οἱ φίλοι τῆς προόδου, κι οἱ ἔχθροὶ τῆς ἀπαρχαιωμένης τέχνης, ποὺ ἐκπροσωπευόταν ἀπὸ τοὺς Φιλισταίους, δηλαδὴ τοὺς ὑποστηρικτὲς τῆς ρουτίνας, τοὺς «μπουρζουάδες» ποὺ τοὺς κοροΐδευαν οἱ ρομαντικοὶ μας. Ἡ δραστηριότητα ποὺ ἔδειξε σάν ἀρχισυντάχτης αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ ἦταν ἐξαιρετικὴ. Τὸν βόηθησε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν παθολογικὴ του ὑποχονδρία, ποὺ θὰ χειροτέρευε ἂν ὁ Σούμαν ζοῦσε ἀπομονωμένος, νὰ ταχτοποιήσῃ τὶς ἰδέες του, νὰ γνωριστῇ καὶ τέλος νὰ παρουσιαστῇ σάν ἕνας ἀξιολογώτατος κριτικὸς, ποὺ τὴν ἀξία του θὰ τὴ μελετήσουμε ἀργότερα.

Ὁ Σούμαν δὲν ἄργησε νὰ ἐρωτευτῇ τὴν Ἑρνεστίνα ντὲ Φρίκεν, μαθήτριά του Βίηκ καὶ φίλη τῆς Καρ Φόιγκτ. Σκέφτηκε νὰ τὴν παντρευτῇ. μὲ τὸ θερμὸ αὐθορμητισμὸ τῆς αἰσθηματικῆς του φύσης, καὶ μάλιστα δόθηκε κι ὑπόσχεση μνηστείας. Ὅμως οἱ δυὸ αὐτοὶ νέοι κατάλαβαν ὅτι εἶχαν ὑπερτιμήσῃ τὰ αἰσθήματά τους, καὶ, τὸ 1836, πήραν πίσω τὶς ὑποσχέσεις τους χωρὶς νὰ ζημιώσουν τὴ φίλα τους. Στὸ τέλος τοῦ 1834, ὁ Λουδοβίκος Σούνκε πέθανε φθισικὸς, κι ὁ Σούμαν δέχτηκε ἕνα δευτεροκλονισμό ἀπὸ τὴν δόνη του γιὰ τὸ θάνατο τοῦ καλύτεροῦ του φίλου. Ἐκεῖνες τὶς μέρες τέλειωνε τὶς **Συμφωνικὲς Σπουδές** του, κι ἄρχιζε τὸ **Καρναβάλι** του. Ἐπίσης ἔγραφε, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς πολυάριθμες κριτικὲς του, μουσικὰ ἄρθρα στὴν **Ἐγκυκλοπαιδεία** πρὸς χρῆσιν τῶν Κυριῶν τοῦ Λύχε καὶ Χέρλοσον. Σύνθεσε, τὸ 1835, τὶς **Σονάτες** του (σὲ φά διεση